

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septimana: joi'a si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresele catre expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nru 96. ANULU XI.

Sabiu, in 17 Octobre 1863.

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si trei sitraini pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v.

Primiirea deputatiloru transilvani in Senatulul imperialu.

Cei 26 Transilvani intrati in Mercurea trecuta in Senatulul imperialu, nu atata prin numerulu lor, catu prin inasasi ide'a, ca s'au alaturatu si Transilvani'a la constitutiunea din Februaru, au facutu sensatione mare in capitala imperiului. Facemu sa urmeze descrierea solennei siedintie dupa diuariulu „Botschafter“ din Vienn'a; eala ce dice elu!

Prim'a siedintia a Senatulu imperialu intr egul! Cu acest'a amu datu tota caracteristic'a cea plina de insemnatate a siedintiei de astadi. O'ndesuire enorma a publiculu manifest'a inaltulu interesu, ce-lu produsu in toti siedinti'a de astadi a casei ablegatiloru. Galeriele erau pline indesuite, chiaru si logia diplomatica gemea de plina. Archiducele Rainer fu de fatia in logia cartii. Toti ministri, afara de contele Wickenburg, erau de fatia, intre cari contele N'ada's d'y, capulu Cancellariei aulice transilvane. Ablegatii transilvani, Sasi si Romani, ocupara bancele acelea, ce le golse coteri'a (?Red.) cehica; alu deiea siru de bance in drept'a presiedintelui, langa scaunele Po.oniloru. Romani cu tipulu fiziognomicu mareatu strainu, parte, incatu suntu de tagm'a preotiesca, investiti in haine pompose de matase, si prin exteriorulu loru starnira multu interesu.

Presiedintele se inalta pentru de a saluta pre consiliarii cei noi imperiali. In modu plinu de spiritu si potere saluta pre cei sositi din ti'era de departe si accentua insemnatatea actulu de stat; ce se indeplinesce. Invingerea ideei celei mari a constitutiunei din Februaru fu bas'a cuventarei lui, din carea se radica scar'a de aspiratiuni maretie. Intr'adeveru ceea ce eri era cu indoielea, astadi e realitate, si asi'a speramu ca ceea ce astadi e departe, mane va fi aprupe; istoria nu se pote sfortia, dar procederea eii se face dupa legi nestramutabile. Senatulul imperialu intregu e constituitu, si presiedintele constat'za, ca totu dreptulu, ce-lu da constitutiunea, caumu e dreptulu casei.

Acestei cuventari demte a presiedintelui, intrerupte adeseori de aclamatiuni, si din partea membriloru celor noi, urma a p'p'romissiu'ne a membriloru noi. Aici se areta numai decatu in modu viu indreptatire'a egal'a a limbiloru. Presiedintele se ngrijise, ca formul'a de appromissiu'ne sa se pota citi de catra membrii casei nu numai in limb'a germana, ci si in limb'a romana si in cea magiara. In Ungari'a pote ca se voru mania omenii candu voru audi, ca limb'a cea s'anta a Magiariloru fu profanata prin aceea, ca se vorbi—astadi pentru prim'a ora—in senatulul imperialu din Vienn'a. Ablegatul de Szab'el, dupa originea sea din Transilvani'a si anume din Clusiu, citi formul'a ungresce, Archimandritulu Bendell' a romanesc. Ambii domni se insarcinasera de buna voia cu oficiulu de notari. Domnulu Eranosz appromise in limb'a magiara, Romani toti in cea romana, Sasi firesce in cea germana.

Dupace domni prin appromissiu'ne se facusera si formalmente membri ai casei, se radica comitele natiunei sasesci, Conradu Schmidt, pentru de a respunde la cuventulu de salutare alu presiedintelui. Responsulu, rostitu cu organu tare si sonor, n'a fostu mai putinu demnu decatu salutare; elu glorifica alipirea Transilvaniei de Austri'a cea mare si de constitutiunea imperiului.

Ca Sasu cu minte si cu socotela domnulu Schmidt seiu impleti bine in cuventarea sea tragerea Transilvaniei in rociulu drumuriloru de feru austriace si a esprime confidanti'a, oa interesele materiale ale Transilvaniei, si afara de cerculu ablegatiloru transilvani, voru afla in cas'a acest'a caldi

partinitori. Approbarea, ce o manifesta cas'a, pote convinge inca de acumu pre ablegatii ardeleni, ca interesele tieroi loru voru afla considerarea cuvenita.

Elu'ra firescu, ca actulu, prin care Senatulul imperialu deveni Senatulul imperialu completu, absorbi totu interessulu. La ordinea dilei fu consultarea asup'ra tractare'ei formale a proiectelor pentru reformarea contributiu'nei. Pecandu comitetulu propuse unu comitetu, la care sa se face alegerea dupa tieri si care sa fia permanentu, la propunerea lui Herbst se decise din motivulu practicabilitatii, a se alege unu comitetu dupa grupe, si cestiunea de permanentia, ca un'a ce aru cere mai antaiu o regulare legislatoria si aru intardi'a alegerea si activitatea comitetulu, deocamdata a se lasa deschisa. Unulu din ablegatii transilvani Schuler—Libloy, a si luat parte la desbatere.

Ca unu ce remarcabilu amu mai accentua, ca ministrulu de Lasser a predatu astadi proiectulu regimulu privitoriu la organizatiunea politica.

Ear cuventarile amintite suntu cele urmato're:

Presiedintele dice: Cu simtiamentulu de satisfactiune inalta si de bucuria sincera pasiescu la actulu acest'a. Numerulu credinciosiloru soi de unu cugetu, a caroru intrare totdeun'a o salutamu cu bucuria, se immultiesce astadi prin unu siru probatu de barbati alesi, dela cari potemu spera, ca pe terenulu vointiei si alu fapte comune in curendu se voru familiarisa intre noi si se voru simti ca amici intre amici.

Dar mai multu decatu acest'a, noi intrarea barbatiloru din Transilvani'a o salutamu deodata ca o invingere grava a ideei, carea sublimulu nostru Imperatu o-a facutu cuventu si fapta in constitutiunea imperiului. Efectulu acestei invingeri mai antaiu pentru noi e o invingere deplina si ntraga; pentruca totu dreptulu, ce-lu da constitutiunea reprezentantiei poporulu austriacu, a devenitu prin urmare dreptulu nostru, dreptulu acestei inalte case, care dens'a acumu prin impoterirea propria lu pote practisa si de aceea trebuie sa-u practiseze. Din und'a pareriloru contrarie, D-le Vostre, noi nostri domni colegi, ati adusu celu d'antaiu ramurelu in nai'a (corabi'a) nostra; cu care potemu esi din angustimea eii la mesur'a cea deplina a dreptulu si a datorintei nostre. In afara adeveratu ca e numai o parte a invingeri, ce n'o pretendemu cu sumetia pentru noi, ci o pretendemu cu necesitate pentru imperiu, pentru totulu, precumu si pentru parti. Dar si acolo, unde invingere' nostra nu ajunge, va ave efectulu faptulu celu potinte si gravu, ce-lu cuprinde intrarea DVostre. Pentruca ceea ce eri se pare'a de parte, astadi e realitate, si asi'a re'nvia cu potere mai mare credinti'a, ce nu ne perise nici candu, ca ceea ce astadi nu este, va veni mane, caci va trebui sa vina; pentruca cunoscut'a axiom'a: „Istoria lunei nu e presata (stors'a cu poterea)“ are o'ncheiare, ce nu trebuie s'o uitamu nici odata: „dar ea fara resistintia, escut'za legile sele.“ Si asi'a, ir'esistibila se va areta legea formatiunei de statu modernu in Austri'a si o va radica din ruin'a seculiloru la acea forma de potere, carea concede varietate in vietia partiloru, dar pretinde in modu imperativu nebuca'ia unitate a eii insesi. (Bravo! Bravo!) Acest'a e credinti'a nostra, si cu credinti'a acest'a asceptamu cu rabdare diu'a de mane. Dar cu bucuria modesta priimimu darulu de astadi ca celu d'antaiu documentu alu adeverulu credintiei nostre. De' cerulu, ca aceea sa si vietuiasca neclatita in aceste locuri, si ca sa fimu fericiti, de a saluta pre toti acei'a, a caroru adeverintia o mai pretendemu in favorea eii, cu aceea si bucuria, precumu, Domni mei! ve bineventamu astadi pre Dle Vostre cu bucuria si cordialitate in midiloculu nostru. (Aclamatiuni vii). — Apoi dupa-ce

urméza citirea formulei de appromisiune in limb'a germana, magiara si romána, ia cuventulu

Conrad Schmidt si dice: Die Presiedinte! Inalta casa! Sensatiunea cea de bucuria, cu carea intrara ablegatii din Transsilvani'a in acésta inalta casa, nu póte fár' cresce prin amicabil'a alocutiune a dlui presiedinte.

Cuvintele cele pline de gravitate ale acestei alocutiunii voru aflá ia Transsilvani'a in inimile tuturor adeveratiloru amici ai constitutiunii resunetulu celu mai caldurosu.

De sute de ani invescuta cu o constitutiune, in intielesulu cárei'a dreptulu de a aduce legi erá 'mpartitu intre principele tieri si representatiunea tieri, Tranni'a, dupacum documentéza tractatele de supunere cunoscute sub numirea diplomei leopoldine, inca la anulu 1691. a cunoscutu, ca singur'a eii angira de a-si scapá existinti'a cá statu, periclitata de atátea ori si atátu de greu prin nelinisciri dinlauntru si navaliri dusmanesci, este strins'a alipire de Austri'a. — Mai tardiu la anulu 1722 prin primirea sanctiunii prugmatice si la anulu 1744 prin inarticularea acelei legi fundamentale de statu s'a pusu fára reserva pe terenulu unitáti de statu a monarchiei intregi, neimpartibile si neseeparabile. Acést'a se 'ntemplá intr'unu tempu, pecându principiulu constitutionalu inca nu venise la potere; cu atát'a mai vertosu trebuie sa se simta trasa Transsilvani'a cátra monarchi'a constitutionala, carea puse in fruntea constitutiunii sele principiulu indreptátierei egale a tuturoru popóreloru, alu egalitáti dinaintea legi a tuturoru cetatieniloru de statu, alu indatorirei egale la portarea greutátiloru statului. Eu sum fericitu, a me poté provocá in privinti'a acést'a la fapte, ce documentéza pe fatia si 'n modu necontestabilu positiunea dietei transsilvane fatia cu constitutiunea imperiului.

Diet'a transsilvana, precum dovedesce adress'a substernuta cu veneratiune Maiestáti Sele c. r. apostolice, a prinsu cu bucuria ocaziunea ce i s'au oferitu, de a se declará pentru legile fundamentale de statu din 20 Octobré si 26 Februariu. (Bravo!) Acésta dieta curendu dupa aceea a decretatu cu unanimitate petrecerea acestoru acte din cuventu in cuventu intre legile tieri. (Bravo!) Fatia cu aceste fapte nu e de lipsa a espune inaltei case mai de aprópe, ca 'n diet'a transsilvana nici o singura voce nu s'a radica in contr'a tramiterei la inaltulu senatu imperialu, si ca alegerea ablegatiloru s'a facutu cu cea mai mare tragere de inima. (Bravo!)

Ablegatii din Transsilvani'a indata s'au grabitu a-si ocupá locurile in acésta inalta casa, cá sa participe impreuna cu ceialalti toti din imperiu, spre a se aduce la capetu afacerile comune ale imperiului in modu adevératu constitutionalu prin representatiunea comuna a imperiului.

Dar nu numai acestu punctu de vedere a fostu normativu pentru Transsilvani'a; ei populatiunea Tranniei ascépta dela representanti'a comuna a imperiului si inaintarea intereselorule sele materiale. Ea crede cu tóta confidinti'a, ca Transsilvani'a prin midilocirea constitutionala a reprezentantiei imperiului cátu mai curendu se va cuprinde si ea in rociulu drumuriloru de feru austriace, ca prin acést'a se va pastrá capacitatea ei de a portá contributiunea si ca prin reforme corespundiátore scopului in afacerea contributiunii si in modulu intregirei óstei se va usurá sórtea celei mai mari si mai serace párti a locuitorimeii.

Desfasurandu cu credintia constitutionala acésta parere cu privire la adress'a dietei transsilvane desu amintita, credu ca potu sperá totdeodata la aprobarea deplina a inaltei case, luandu-mi voia a esprime acceptarea, ca inaintarea intereselorule materiale si ale Tranniei va aflá si intre ceialalti compatrioti din imperiu in acésta inalta casa cei mai caldi partinitori. (Bravo! in stâng'a.) Eu si colegii mei stámu neclatiti pe terenulu constitutiunea imperiului; noi credemu in puterea de viétia a acestei constitutiunii; ceeace amu dovedit'o prin intrarea nóstra in acésta inalta casa. (Bravo! in stâng'a.) Si asiá speru cu incredere deplina, ca intrarea nóstra in cas'a ablegatiloru inaltului Senatu imperialu va deveni cea mai fericita epoca nu numai in istori'a patriei nóstre mai anguste, ci a intregi Austrie potinte, glorióse si onorate. (Bravo! vivace.)

In siedinti'a 27. din 21/9 Octobré a casei ablegatiloru depusera, dupacum comunicaramu, ablegatii Sipotariu si Moldovanu appromisiunea. La ordinea dílei fu desbaterea asupr'a unei cestiuni de principie, adica dreptulu senatului imperialu de a acordá contributiuni, séu mai apriatu deciderca intrebárei: ca are Senatu imperialu de a se 'nvoi la scóterea contributiuniloru introduse dejá, ori numai la a celoru nóue, ce suntu de a se introduce? Partea a dóu'a o sustine

Dr. W a s e r, partea I. Dr. G i s k r a; celu d'antáiu e sprijinitu de Brinz, Herbst, Conradu Schmidt, apoi de ministrii Plener si Schmerling, celu din urma numai de Taschek si Demel, si asiá se priimi proioctulu regimului privitoriu la scóterea contributiunii etc. pe lunile Novembre si Decembre 1863.

Sa luámú aminte!

(V.) Pest'a in 10/22 Oct. 1863. — Tempii cei stagnanti, morti séu clociti, precumu suntu fára indoiéla acei in cari traiescu acumu de doi ani intregi fratii nostri din Banatu si Ungari'a, par' ca ni s'au tramisu de proyedintia — spre a ne pune la o proba grea, lamuritóre. —

Prin mórte la viétia, — prin intanerecu la lumina, — prin minciuna si strimbatate la adevéru si dreptate, — a ceste asertiuni, ori cátu se paru ele de paradocse, dar' esperiinti'a ni le arata de adevéru practice.

Cine aru sei enumerá sbuciumárele si suspinii barbatiloru nostri luminati si onesti in decursulu trecutiloru doi ani? — Cine aru poté descrie amarulu si necasulu, ce inghitira bietii románi banatieni si ungureni — de dupa cumplitetele intrige, violintie si persecutiuni — indreptate in contr'a loru, — barbarele lovituri, ce se descarcará in capulu loru — de doi ani incóce — spre nimicirea si baijocurirea causei loru natiunali, pre carea prédreptulu si pré gratiosulu Monarchu, deopotriva cu spiritulu tempului, cu tóta intieci'a si seriositatea doresco a-o deslegá!

Numai caracterele cele de diamantu si sufletele cele otialite de suferintiele multe, numai ele remasera neatacate, nepatate, neclintite; ele trecura pána acumu prin tóte viscozele elementelorule celoru necurate si se lamurira si se otialira totu mai multu, si — suntemu convinsi, ca ori cándu va da Dumnedieulu popóreloru, cá sa ne mai lucésca odata si nóue sórele dreptatei si alu adevéru, vomu vedé pre aceste caractere mari — in tóta glori'a loru cea adevérate stralucindu pre orisonulu nostru natiunale. —

Cine aru crede, ca intra noi, intre barbati nostri cei de frunte, pre cari odinóra ii desmerdamu cu titlulu de „barbati ai doriloru nóstre,” se afla unii, — multiamita Domnului, nu prémulti, — cari credu, cumca orisonulu nostru natiunale — nu se va mai limpedi nici cándu, séu celu putínu nu, panacándu se afla ei, pigmeii de ei, debutándu cá nescari automati pre teatrulu vietiei publice si ajutándu din respoteri contrariloru nostri la sugrumarea si inmormentarea causei nóstre natiunali!

Cine ar crede, ca — intre cei de frunte intieliginti ai nostri se afla de acei'a, cari in ascunsu ridu de incordárele si sacrificiele nóstre morali si natiunali, si — totu in ascunsu le privescu si esplotéza cá pre nescari marfe, ear' pre martirii nostri natiunali ii privescu cá pre nescari fantasti, ne buni de alt'a, decátu cá sa fia prinsi si sa traga la carulu de triumfu alu egoismului loru!

Sermani egoisti, ce orbi sunteti voi! Nu observati voi, cum ve taiati voi insive voue si copiiloru vostri creang'a de sub picidre! Nu vedeti voi, cum ridu de voi patronii vostri, contrarii nostri seculari, demustrandu ei prin esemplulu vóstru poporulu románu, cumca inteligintii lui suntu nesce misiei! ce-firesce — numai la persónele vóstre se poté reduce.

Sermane fapture! De ati sci voi, ce indelunga rabadare avemu noi pentru voi, — si ce multu ve compatimimu noi!

Insa si — amórea nóstra cea natiunale si crestinesca 'si are marginile sale, si — fiti asecurati, ca — fantasti, orbi, nebuni, cumu suntemu noi, dupa credinti'a vóstra, dar pandimu cu tóta cea mai incordata atentiune asupr'a fáradelegiloru si blastemátelorule vóstre, portáundu despre tóte cele mai scrupulóse notitie, — dar acestea numai — pentru noi si pentru — Istoria séu venitoriu.

Déca cáte odata intaritatiunea particularia in contra-vo resufla si in publicu, de acést'a ne pare reu; atari emótiuni chiaru atátu de putínu se potrivescu cu principiile nóstre, cá si — famosulu cavalerismu alu unorú cunoscuti championi, cari — paru ca abé ascépta atacuri in contr'a domnilorule nostri mari, pentru cá delocu sa sara — cu o falca in ceru, cu alt'a 'n pamentu — aperáundu-i si gloriificáundu-i!

Amu petrúnsu — fia publiculu nostru convinsu — pána aduncu in rérunchii fia cáru i o m u p u b l i c u a l u n o s t r u — atátu din Banatu si Ungari'a, cátu si din Ardelu si Bucovin'a, — pentruca tóte aceste párti ale monarchiei suntu — patrie románe, tóte ne jacu in aseminea mesura la anima, prosperitatea tuturoru solidarminte ne face cu-

prinsului cauzei și programei noastre naționale. — Veghiarea noastră cea neîncetată, elucubratiunile noastre cele fatigioase — ni-au dat la mână documentele de vândare a omenilor nostri retacți de prin toate părțile. Scimă prebine distinge intra acei-ce s'au alunecat a ne strică din slăbiciune sau stupiditate, și intra acei-ce conlucra la sugrumarea noastră națională din — rentate ori pofta de cascigu. Venitoriulu — suntemu convinsi — că îi va demască la timpul seu pre totți, cumu suntu ei, și națiunea va aduce sentința asupra loru seu asupra — mormentului loru!

Noi însă ne-amu propusu, în impregiurări că cele presinti, nici a-i atacă, nici a-i aperi.

Nu-i vomu atacă, pentruca — nu vomu sa facemu bucuria și triumfu contrariloru nostri și pentruca — ori câtu de misiei suntu ei, totusi suntu — ai nostri și în sentimentulu demnității noastre naționale — n'edore a-i vedé prostituti de străini, ale căroru melte ei suntu.

Nu-i vomu aperi, pentruca nu potemu sa-i sprijinim și sa-i animăm întru făradelegile loru, prin care națiunii se infigu atâtea lovituri crudele.

Numai cându unii, destulu de efronti, cumu suntu, pre fatia se punu chiaru cu peptulu în contr'a cauzei noastre comune, — atunci — firesee că suntemu necesitati a-i mai și camu isbi la o parte.

La aceste elucidatiuni ne dede indemn corespundintia din Bai'a de Crisiu publicata în „Gazeta Transilvaniei“ nr. 95—6.

Amu disu, ca noi pre domni nostri cei mari, cadiuti în prepusu de vândatori, (? Red.) — nici îi vomu atacă, nici aperi, și chiaru pentru acest'a dechiarăm aici respectu, ca — desi și în privinti'a casului descoperitu în acea corespundintia suntemu — cumu credemu — bine informati, cu toate ca ne pare reu de publicarea lui, totusi nu ne sentim motivati — nici a-lu constată, nici a-lu deminti.

Andrei Muresianu, poetulu celu nemoriatoriu alu Românilor din Transilvania, nu mai este. O bôla indelungata, trupesca și sufletesca, curmă firulu celu scumpu alu vietiei lui celei multu patimitorie în 11²³ Octobru. — Toti Români transilvani aduc genul lui celu din urma tributulu de veneratiune și pietate, dicendu-i impreuna cu noi: Fia-i tieren'a usiora și suvenirea eterna!

Prospectu politicu.

Multimea de nri din foile de dincolo de Carpati, ce ne veni deodata, dupa o intrerumpere bunicica, ne arata pe fiecare pagina Votulu univesale, care se pare ca câtu de curendu are sa se prochiamu.

Cine va prochiamă acestu votu, pâna în momentul de fatia nu scim; dar deca vomu admite ca „Buciumulu“ e mai aprôpe de „inspiratiune“, vomu trebui sa și credemu ca guvernulu va debui sa seversiesca și acestu actu de mare însemnatate pentru statulu celu nou, pentruca camera, carea era chiamata a ferici tier'a, nu si'a întielesu misiunea și dupa informatiunile ce le scotemu din „Românulu“, nu și o întielege nici acum. E foarte caracteristicu ce ese la lumina asupra numitei coalitiuni, și inca chiaru din partea unui D. Aricescu, carele stă în relatiuni foarte de aprôpe cu diuariulu „Românulu“ și consoti. D. Aricescu demasca nesinceritatea D. Rossetti et comp. și lauda pre guvernulu că pre mantuitoariulu patriei. Și în adeveru deca mai arunca omulu privirea și în fragmentele istoriculu Balcescu, și vedé cum caracterizeza pe Rossetti, Bratiann, Eliade etc. trebuie se dica, ca Cuza au festu pentru tierile cele doue române de dincolo tramisu de Ddiu.

Suntemu curiosi foarte noi cesti de dincoace de viitoriulu celu mai de aprôpe alu vecinilor nostri consangeni, cu atâtu mai multu cu câtu vedemu, ca și o schimbare de ministeriu e în jocu, și inca o astfelu de schimbare încâtu nu sciu de aru fi cineva, cine aru reprobao. „Românulu“ aude ca Cogalniceanu aru fi isbutitu cu compunerea unui cabinetu nou, în care Cogalniceanu e presiedinte alu cabinetulu și ministru din intru; Steege M. de finantie; Papiu Ilarianu de justitia; Orbescu de lucrările publice; Balinteanu de culte; Iacovaki de reshelu, N. Rossetti Balannescu de lucrările din afara. „Buciumulu“ inca nu s'a pronuntiatu asupra cabinetulu, ne spune inse într'unu pru, ca Cogalniceanu au sositu la București și în altulu afirma încatava, ca Cogalniceanu în a-

deveru se ocupa cu compunerea unui cabinetu. — Trupe române în nr. de 10,000 bivuaheza inca în castrele dela Cotroceni.

În privinti'a situatiunii politice, carea în totulu eii mai multu mai puțin depinde de cauz'a polona, inca totu nu se pôte dice nimicu hotaritu. Cele trei poteri apusene: Engliter'a, Francia și Austri'a inca nu suntu un'a în privinti'a procederei loru în contr'a Rusiei; Engliter'a singura nu va sa declare Rusiei resboiu, Francia ascépta din di în di sa vedă, declară-se-va odata Austri'a hotaritu într'o parte ori într'alt'a. Tota lumea e cu acceptare încordata la important'a di natala a 'mperatulu Napoleonu, credendu ca acest'a atunci trebuie sa se enuncie în privinti'a Poloniei.

Germani'a serbă de nou o serbatore mare națională, de astă data însă mai multu cu caracteru politicu: jubileulu de 50 ani alu batății cu Francesii la anul 1813. E de însemnatu, ca pecându în zilele 17-19 Octobru în celelalte capitale ale tieriloru germane, velfaiu tricolorere germane (negru-rosiu-auriu), pe atunci în capital'a Prussiei nu se vedea far unde și unde câte unu stindardu cu colorile prusesci. — În Prussia s'au începutu alegerile pentru parlamentu; încâtu se scie pân'acumu, acelea esira foarte în nefavorele regimulu. E teama (și nu prea), ca confederatiunea germana se va ncaiera cu Dani'a pentru Schleswig-Holstein. Pentru casulu acest'a Dani'a s'au aliatu cu Suedi'a. — Ministrii staturiloru germane reprezentate prin suveranii loru la congressulu din Frankfurt, tinnu conferintie ministeriale în Nürnberg, spre a continua opulu începutu de domitorii respectivi.

În Poloni'a lupte singurite. Locitorii tieriei, și mai cu sêma ai capitalei Varsiovia se temu de o lovitura repede din partea Rusiei, și câti potu parasescu tier'a. Se suna, ca Russia după ce aru sugrumă revolutiunea, aru avé de cugetu sa 'mparta Poloni'a în patru gubernamente rusescoi, pentru care sa fia destinati și capii. — Lânga mesur'a amintita de nou într'unulu din numerii mai noi, de a spioni pre parinti prin copiii loru luati depe strade, se adauge acum alt'a: de a pune militia în numeru îngrozitoriu prin casele cetatieniloru, macarca de casarme nu e nevoia.

Varietăți și noutăți de di.

Aeronautulu Nadar din Parisu a creatu unu balonu de aeru mai mare decâtu toate cele cunoscute pâna acum, și n' dînu'ă plecării l'au espusu spre vedere publiculu parisiannu, dela care au încassatu că venitu curatu preste 200,000 franci. Balonulu e înaltu de 180 urme, și consta din 3 părți: balonulu celu mare, la alu cărui invelisiu de matese au lucratu 200 cosatoritii o luna de zile; apoi unu balonu mai mieu, unu felu de camera pentru balonulu celu mare, în fine o casciora de 8 urme de înaltă și 13 urme de lungă, în carea se afla o tipografiara, o lucratore (atelieru) fotografica, o camera pentru mancare, o camera pentru toaleta, o camera pentru capitanulu și 3 paturi pentru pasageri. La cea d'antâiu s'borare în 3 Oct. c. n. au siediutu în elu 15 persone, care toate scapara cu frie'a și cu unele lovituri mai usiore. În 18 Oct. s'boră iara, și tocmai cerculeza prin jurnalulu o depesia telegrafica datata din Hanover'a, dupa carea balonulu s'a pogoritu în 19 Oct. la Eystrupp, și rumpendu-se funiele, pasagerii lui fura raniti în diferite moduri: Nadar si-a frântu amendoue picioarele, muiere-sea e strivita reu, St. Felix fu ranitu o ôra, belitu gróznicu și-si rupse mân'a, Dr. Arnould e ranitu usioru. Toti nenorociti calatori fura adusi la Hanover'a și dati în grij'a mediciloru.

Cuventulu reg. Zimmermann din siediuti'a XLIII (Continuare și capetu.)

Cererea acest'a inca au fostu respinsa, dupa cum arata art. 4 din 1791, și asiã și în privinti'a acest'a au fostu sustinuta ideea de independenti'a Transilvaniei. Cu toate acestea concedu, ca din cauz'a afinității, a sortii comune politice și pentruca de sute de ani Transilvani'a sta în legatura cu Ungari'a, au fos'u și cursulu ideiloru politice astfelu, încatu nici unu barbatu de statu n'a potutu perde din vedere impregiurarea, ca ce se în'empla în Tranni'a și-are în Ungari'a, și ierasi ce se 'ntempla în Ungari'a și-are în Transilvani'a echulu, resunetulu seu. — Eu anca credu, ca serguint'a spre o complanare îndestulitoare e foarte mare din partea acelor'a, cari pórta sôrtea statulu decându s'a re'torsu Austri'a la formele constitutiunale. Eu cugetu, ca nu retacescu, cându

crede ca diplom'a din Octobree incopceza doue idei: — odata adeca facendu o concessiune ce era o datoria fatia cu consciinta constitutiunala, si adoua ora, ideea de complanare pe acesta basa.

De sigur, ca tramitarea reprezentantiloru la senatulu imperialu din partea Transsilvaniei nu se opune complanarei. Nu se opune, pentrucu indata ce formulamu complanarea mai precisu, se vede, ca pedeca pentru complanare nu este.

Care sa fia bas'a complanarei? Se fia simpl'a ignorare a toturoru celoru intemplate si desvoltate dela 1848 incoco, si simpl'a reintorcere si esecutare a legiloru ungarice din 1848 ori de mai nainte? Aceloru cari fiindu transsilvaneni si suntu participatori de astfelu de politica, mi iau voia a le aduce inainte numai doue fapte din legile dela 1848 ale regatulu Ungariei. In articolulu 5 de lege, care tracteaza despre alegerea deputatiloru la diet'a ungarica, se alla in §. 3:

„Totu alegatorulu pote fi alesu, deca au ajunsu anululu 24 si corespunde ordinatiunei, in urm'a carei: limb'a magiara e singura cea legislativa.“

In altu art. si adeca in art. 16 alu dietei din 1848 unguresci in § 2, aline'a 6 se afla:

„Limb'a generala a consultariloru atatu in adunari, catu si in comitete e pentru Ungari'a cea unguresca.“

Pe bas'a unoru astfelu de legi Transsilvani'a nu pote tinde man'a spre impacare, pentrucu legile acestea esprima nullificarea fiacarei natiunalitati afara de cea magiara. Transsilvani'a nu aru pote tinde man'a pe bas'a legiloru din 1848 din cauza ca Tranni'a au fostu slita prin esperiintiele ce le vedemu in istoria, a intru in referintia sea de mainainte fatia cu Austri'a, din cauza ca Tranni'a singura nu se pote apera si sustine, din cauza ca ea e avisata la o legatura cu unu intregu mai mare, din cauza ca tocmai legislatiunea ungarica din 1848 au statoritu unu alu doilea ministru propriu ungurescu de esterne, carele aru fi fostu asiá dicendu solulu regelui Ungariei acreditatu la imperatulu Austriei, din cauza ca legislatiunea aceast'a prin crearea unui ministeriu de finantie propriu ungurescu, prin crearea unui ministeriu de comerciulu propriu ungurescu si a unui ministeriu propriu ungurescu de resbelu despica asiá dicendu monarchi'a in doue castre inimice. Pe bas'a acest'a nu pote diet'a tinde man'a spre impacare. (Bravo!) Ce impedeca, de a se pote face complanarea pe bas'a diplomei din Octobree, carea da imperiulu ce e alu imperiulu, si fiacarei tieri, ce e a tieriei? Ce impedeca de a nu ne folosi de ocaziunea oferita de patent'a din Fauru, spre a intru in senatulu imperialu si a corege ceea ce pote in privintia libertatii cetatienesci si politice e reu? Complnarea nu o impedeca nimic'a asiá tare, — dorere ca trebuie sa constatamu fapt'a — ca impregiurarea, ca in cercurile multu stimate unguresci s'au schimbatu ideile si parerile. Mi-iau voia a aminti, cum se au exprimat stimabili magnati magiari atatu ungureni catu si ardeleni in memoriulu asternutu ministriloru in Martiu din 1850, — memoriulu au fostu ascrisu de jurnalistic'a de pe acelu tempu conservativiloru vechi — despre aceea, ce i se cuvine Ungariei, ca tiara autonoma, fatia cu celelalte tieri austriace. Acei magnati dicu: „Consciinta de o autonomia stravechia a legislatiunei unguresci, cu privintia la cuprinsulu intregu alu afaceriloru interne a le tieriei va fi privita totu deun'a ca dreptu alu trecutulu indreptatitu prin istoria; voi'a precumpanitore a tieriei e a indrepta prin activitatea ei propria, ceea ce s'au fostu stricatu.“ Aceiasi petenti dicu despre referintiele monarchiei:

„Totu asiá de generalu si viu e simtiulu, ca referintia Ungariei celei impreunate nedeslegabilu cu monarchi'a Austriaca prin sanctiunea pragmatica, trebuie regulata astfelu, incatu atatu ce atinge modulu catu si insemnatarea referintiei si a comunitatii (Gemeinheit) acesteia sa aiba unu fundamentu, carele sa dea argumentele cele mai tari, ca neintielegeri ca cele trecute nu voru mai pote fi.“ Petentii candu vorbescu de neintielegeri, — precuma singuri marturescu — (sum forte obiectivu in cestiunea acest'a), intielegu revolutiunea trecuta. Actulu scrisu, dintre Ardeleni, de Samuile Bar: Iosica, fostulu cancelariu de curte transsilvanu, dupa aceea de Conte Dominicu Betlen de Iktar, dupa aceea de Nicolae br. de Bánffy, acelasi carele capeta pentru diet'a de fatia regales, carele e chiamatu din partea coronei, si carele acumu nu mai e baronulu, ci Conte Bánffy. (Maritate).

Deca astadi acelasi punctu de manecare aru da tonulu in cercurile unguresci, precumu e in actulu acest'a si si intr'altulu din 1857 citatu de mine in acesta sala mai nainte,

atunci complanarea s'aru fi facutu in adeveru inca prin diplom'a din Octobree. Diplom'a din Octobree purcede dela suppositiunea, ca o centralisatiune, precumu se afla intr'alte statuti ale continentulu, in monarchi'a austriaca e cu neputintia, ca provinciiloru si regatelor, din care e compusa monarchi'a, trebuie sa li se pastreze o vietiá individuala, provinciala, si ca ele se aduna impreuna numai la pertractarea constitutiunala a aceloru afaceri, ce privescu la imperiulu intregu. In directiunea ideiloru, in carea me miscu, numai acelu singuru faptu lu mai constatezu, ca chiaru si cautonele din Elveti'a, care de siguru — se pote dice ca suntu impetrite, si inca de sute de ani, in suveranitatea loru cantonala, ca, dicu, si acestea s'au vedutu nevoite a parasi federalismulu vechiu istoricu si in cea din urma diploma constitutiunala a loru din 1848, a'introduce o conducere mai centrala a afaceriloru loru comune. Ori voiu privi dar rescriptulu cestiunatu din punctulu constitutiunei transsilvane, ori lu voiu privi din punctulu interesseloru nostre materiale vitale, ori lu voiu privi din punctulu referintiloru fatia cu regatulu Ungariei, — ori sa-lu privescu din punctulu complanarei celei atatu de multu dorite de toti si alu pacificatiunei intregi monarchiei celei de toti dorite, — in nici o directiune nu afli vro indoiela, ce m'aru pote indemná, de a nu corespunde provocarei ce mi se face de regimu, de a nu practisá drepturile constitutiunale, ce-mi competu, si de a nu me nfatisia la locul acelu, in care singuru patent'a din Februaru, ori dora si diplom'a din Octobree sa pota deveni in modu legitimu obiectu de proiecte de modificare, de a me nfatisia, dicu, la acelu locu si prin acest'a in faptu a concede posibilitatea unoru atari modificatiuni.

De aceea din acestu punctu de manecare me alaturu pe deplinu la relatiunea comitetulu fostu insarcinatu cu referad'a. (Brave! vivace.)

Nr. — 50 — 3

Concursu.

La Scolele populare gr. res. din Protopopiatulu Turdei de susu:

1. In Comun'a Iabeni'ti'a e vacantu postulu Invetiátorescu cu salariulu anualu 65 fl. v. a. si quartiru.
2. In comun'a Potocu cu unu salariu anualu de 32 fl. v. a., quartiru, si lemne.
3. In Comun'a Maerau cu unu salariu de 70 fl. v. a. si quartiru.
4. In Comun'a Oesdiu impreunatu cu salariu anualu da 70 fl. v. a., quartiru si lemne.
5. In Comuu'a Dumbrava impreunata cu unu salariu anualu 70 fl. v. a., quartiru si lemne.

Individii, cari aru voi a competi la aceste posturi invetiátoresci, trebuie sa fie de natiunea romana si religiunea gr. or. si au a se adresá pana in 20 Octobree a. c. la subserisulu, providiendu concursurile loru cu atestatu de botezu, cu documente despre capacitate, despre servitiulu de pana acumu avutu, si despre purtarea loru politica si morala:

Idicelu in 25 Septembrie 1863.

Iosifu Brancoveanu m. p.

Administratoru protopopescu si inspectoru distr. scolaru.

In nr. din urma fati'a I. ne rogamu a se citi „directoru“ (rapitoru) etc.

Preturile de piatia

din Sabiiu, Marti in 15/27 Octobree 1863.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de cода „	2	93
Secar'a galét'a nemtiesca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ cода „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ cода „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiesca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 15/27 Octobree 1863.

Metalicele 5% 76	Actiile de creditu 186.	10
Imprumutulu nat. 5% 81. 70	Argintulu	111. 75
Actie de banca 791.	Galbinulu	5. 40